

Internet'te Kişisel Verilerin Korunması ve Gizlilik

Kişilik hakkının korunmasına ilişkin düzenlemeler.

AV. DR. MUSTAFA TOPALOĞLU

Avukat Dr. Mustafa Topaloğlu (avmtoglu@netone.com.tr), PC LIFE yazarlarındandır.

Elektronik bilgi ağları, günümüzde kişilere, devletlere ve şirketlere olağanüstü kapasite, hızlık ve maliyet avantajları sağlamaktadır. Bu avantajların yanı sıra birtakım gizlilik sorunları ortaya çıkmaktadır. Ölçülemeyecek kadar büyük miktardaki veriye çok kolay bir şekilde ulaşılabilme ve bunlar işlenebilmekte ve depolanabilmektedir. Bu veriler, sağlık, kredi, evlilik, eğitim ve iş durumuyla bilgilerden tutalım da, aranan veya aranan telefon numaraları, abone olunan dergi veya gazeteler, e-posta veya telefon mesajlarına hatta World Wide Web de ziyaret ettiğimiz sitelere kadar uzanmaktadır. Sayılan sebeplerle, kişilerle ilgili bilgilerin bilişim

sistemlerine yerleştirilmesi ve işlenmesiyle ilgili esas ve usullerin düzenlenmesi bunlara uymayanlar hakkında ceza yaptırımlarının getirilmesi, kişilik haklarının korunması ve yasal güvencelerin sağlanması zorunlu bulunmaktadır. Bu sebeple yapılacak düzenlemelerde elektronik sistemi kullananların ihtiyaçları olan verileri toplamalarını kolaylaştıracak, engellemeyecek, aynı zamanda disipline edebilecek olması yanında, hakkında bilgi toplanan veri süjesinin de haklarını ihlâl etmeyecek ve gizliliğini koruyacak dengeli bir seçim yapmak zorunlu olmaktadır. Başka bir deyimle yapılacak düzenlemenin hem elektronik sistemleri kullananların hem de hakkında bilgi toplanan veri süjelerinin çıkarlarını koruyacak bir düzenleme olması gerekmektedir. Türk Hukuk mevzuatında kişilik hakkının korunmasına ilişkin düzenlemeler Medeni Kanunda yer almaktadır. Medeni Kanununun 24.Maddesine göre, hukuka aykırı olarak şahsiyet hakkına tecavüz edilen kişi, hakimden tecavüze karşı korunmasını isteyebilir. Türk Ceza Kanununun bilişim suçlarını düzenleyen 525/a,b ve c maddelerinde bilgileri-otomatik olarak işleme tabii tutulmuş sistemden verilerin hukuka aykırı olarak ele geçirilmesi, değiştirilmesi veya tahrif edilmesi yasaklanmıştır ve hapis cezası gerektiren suç sayılır. Bunlara ek olarak, Türkiye'nin 1954 da onayladığı Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 8. Maddesinde herkesin ve aile hayatına, meskenine ve muhtemelen saygı gösterilmesi hükme bağlanmıştır. Ancak, genel nitelikteki bu kurallarda iletişim alanında gelişen bilim ve teknoloji karşısında, kişilik haklarının korunmasında yetersiz kalmışlardır. Bu sebeple Avrupa Konseyi-1970'li yıllarda, elektronik bilgi bankalarında işlenen verilerin yayılmasıyla bireylerin özel hayatının korunması için gereken ilkeleri belirlemek üzere bir çalışma başlatmıştır. Bu çalışmanın sonucu, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, 1974 yıllarında, özel sektör ve kamu sektörü elektronik bilgi bankalarında uygulanacak ilkelerle ilgili 2 tavsiye kararı kabul etmiştir. Bunun dışında Almanya olmak üzere, Avusturya, Fransa, İtalya, Norveç gibi Konsey üyesi devletler daha önce yılların sonunda "Verilerin Korunması" (Data Protection, Protection des données, Datenschutz) konusunda özel yasalar kabul etmişlerdir.

Gelişmiş telekomünikasyon araçlarıyla gerçekleştirilen, ülkeler arasındaki hızlı sınır ötesi bilgi akışı yanında, kişilik haklarının korunmasında üye devletlerin milli mevzuatının yetersiz kalması, bu alanda bir anlaşma hazırlanmasını zorunlu kılmıştır. 1980 yılında "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabii Tutulmasıyla Bireylerin Korunmasına İlişkin 108 sayılı Sözleşme", 28 Ocak 1981 tarihinde imzaya açılmış ve ayrı ayrı diğer konsey üyeleriyle birlikte (Avrupa Konseyi) Türkiye tarafından da imzalanmıştır.

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU TASLAVI, Devletler hukuku açısından bir sözleşmenin imzalanması, onun daha sonra onaylanacağına dair bir

"Yasal güvencelerin sağlanması"

oluşturmaktadır. Ancak, söz konusu Sözleşmenin onaylanabilmesi için, imzalayan devletin sözleşmede öngörülen ilkeler çerçevesinde bir yasa kabul etmesi zorunludur. Bu yasal zorunluluk sebebiyle Adalet Bakanlığınca "Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı Taslağı" hazırlık çalışmaları sürdürülmektedir. Ayrıca, kişilerle ilgili bilgilerin bilişim sistemlerine yerleştirilmesi ve işlenmesi ile ilgili esas ve usullerin düzenlenmesi amacıyla, halen Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonunda bulunan Türk Ceza Kanunu Tasarısında da ilgili hükümlere yer verilmektedir.

Hazırlanmakta olan Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı Taslağında göz önünde bulundurulmuş ilke ve standartlar aşağıda belirtilmektedir.

Taslak, Avrupa Konseyinin 108 Sayılı Sözleşmesindeki ilke ve standartlar göz önüne alınarak hazırlanmaktadır.

Öte yandan, Avrupa Konseyinin anılan Sözleşmesinin hazırlık çalışmalarına, Avrupa Birliği de kurum olarak aktif bir şekilde katılmış ve önemli katkılarda bulunmuştur. Avrupa Birliği daha sonra da konuya ilişkin çalışmalarını sürdürmüş ve üyelerinin verilerin korunması mevzuatı arasındaki farklılık ve çelişkileri gidererek uyum sağlamak üzere, 20 Temmuz 1995 tarih ve 95/EC sayılı Konsey Direktifini kabul etmiştir. Taslak hazırlık çalışmalarında söz konusu Avrupa Birliği Direktifi de göz önünde tutulmuştur.

Diğer taraftan, Avrupa Konseyi Sözleşmesi kişisel verilerin dürüst ve yasal bir şekilde toplanarak kullanılması konusunda bir dizi ilke ihtiva etmektedir. Sözleşmeyi onaylayan devletlerin iç hukuk düzenlemelerinin bu ilkelere uygun olması zorunlu olduğundan, Taslakta bu ilkelere yer verilmiştir; şöyle ki;

• Kişisel veriler ancak özel bir maksatla toplanabilir ve başka amaçlarla kullanılmaz.

• Veriler güncel, amaca uygun olmalı ve ancak gerektiği sürede muhafaza edilmelidir.

• Hakkında veri toplanan kişi bunları öğrenme ve gerektiğinde yanlış olanların düzeltme hakkına sahiptir.

• Kişilerin dini, siyasi inancı, genetik ve tıbbi özellikleri gibi özel niteliği olan

hassas veriler, özel yöntemlerle korunmalıdır.

Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı Taslağının kapsamı ise aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Taslak, hem özel sektör hem de kamu sektörünü kapsamına almıştır. Dolayısıyla, kişisel verilerin gerçek kişilerle tüzel kişiler ve kamu kurum ve kuruluşlarının işlenmesinde uygulama alanı bulacaktır. Söz konusu veriler geleneksel dosyalama yöntemiyle işlenebileceği gibi, otomatik işleme de tabi tutulabilir. Her iki yöntemde Taslak kapsamındadır.

Taslakta belirlenen kişisel veri işleme yöntem ve ilkeleri şunlardır:

• Kişisel veriler yasal ve dürüst olarak toplanacak ve işlenecektir.

• Veriler ancak belirli ve meşru amaçlarla muhafaza edilebilir.

• Veriler amaca aykırı olarak açığa vurulamaz.

• Veriler, güncel olarak ve kullanış amaçlarına yeterli sürede muhafaza edilecektir.

• Kişinin hakkındaki verileri öğrenme yanlışları düzeltme ve silme hakkı vardır. Taslakta ayrıca, kişilerin ırk, siyasi düşünceleri dini ve diğer inançlarına ilişkin hassas verilerle ilgili düzenlemeler getirilmektedir.

Taslak ayrıca, belirlenen görevleri yapmak üzere tüzel kişiliğe, idari ve mali özerkliğe sahip ve doğrudan Başbakanla bağlı "Kişisel Verileri Koruma Kurumunun kurulması öngörülmektedir. Uygulamada bir taraftan, hakkında veri toplanan kişi ile veri toplayan, işleyen özel, kamu sektörü kurum ve kuruluşları arasında, diğer taraftan verileri işleyen özel, kamu sektörü kurum ve kuruluşları ile Veri Koruma Başkanlığı arasında uyumsuzluklar çıkacağına kuşku yoktur. Bu bölümde uyumsuzlukların nasıl çözümleneceği düzenlenmiştir.

Bu konuda özel sektör ve kamu sektörü arasında bir ayırım yapılmış ve kamu görevlerinin daha iyi bir şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla, kamu sektörü lehine bir yaklaşım benimsenmiştir.

Hakkında veri toplanan veri süjesi kişi ile bunları işleyen özel sektöre mensup kişiler arasında uyumsuzluk çıktığı takdirde, bunun çözüm yeri, "Verileri Koruma Yüksek Kurulu"dur. Tarafların kurul ka-

rarlarına karşı adli yargı nezdinde itiraz hakkı vardır. Herhalde, kişilik hakları ihlâl edilen bireyin tazminat hakkı saklı tutulmuştur. Konu bir özel hukuk sorunu, yani kişilik haklarının korunması olduğu için, idari bir makam olmasına rağmen, kurul kararlarına karşı adli yargının görevlendirilmesinin işin mahiyetine daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Tasarıda öngörülen ilkelerin kamu kurum ve kuruluşlarının ihlâl edilmesi halinde ise Verilerin Korunması Başkanlığı kendiliğinden veya ilgili kişinin başvurusu üzerine konuyu inceleyecek ve gerekli ikazlarda bulunacaktır. Hukuka aykırılığın giderilmemesi durumunda ise, konu verileri işleyen kamu kurum ve kuruluşunun bağlı olduğu bakanlığa intikal ettirilecek ve ayrıca Başbakanlığa da bilgi verilecektir. Ancak bu halde de ilgilinin, kamu kurum ve kuruluşunda tazminat isteme hakkı saklı tutulmuştur.

TCK ÖN TASARISINDA KİŞİLERLE İLGİLİ HÜKÜMLER

Hazırlanmakta olan Türk Ceza Kanununun Ön Tasarısının 193 ile 196 maddeleri arasında kişisel verilerin korunmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Ön tasarının 193. Maddesinde ilgili kişinin rızası olmaksızın veya kanunun öngördüğü şekil ve usullere uyulmaksızın, kişisel verinin bilişim sistemine yerleştirilmesi ve işlenmesi suç sayılmaktadır. Bu maddede ayrıca, kanuna uygun olarak bilişim sistemine yerleştirilen verilerin gerekli koruma tedbirleri alınmaması nedeniyle başkasının eline geçmesi, bozulmasına veya zarar görmesine yol açanlara da hapis cezası verileceği öngörülmektedir.

Madde 194'te ise kişisel verileri yetkisiz kişilere veren, ifşa eden, çeşitli şahsi maksatlarla kullanılan ve ele geçirenler hakkında hapis cezası verileceği belirtilmektedir.

Ön Tasarının 195. Maddesinde otomatik olmayan yöntemlerle dahi kişisel verilerin fişliklere yerleştirilmesi, suç sayılmaktadır.

Nihayet Ön Tasarıda 196. Maddeyle yukarıda sayılan suç teşkil eden fiillerden dolayı, tüzel kişilerin de sorumlu olacağı esas getirilmektedir. ■

2000

OSKAR YARIŞINA KATILAN ADAYLAR

BU YILIN EN İYELERİNİ BELİRLYECEK OLAN OSKAR ÖDÜLLERİ ADAY OYLAMASINDA SON

Yeni Windows Yolda!

WINDOWS

WHISTLER

AYRICA

PHP

İs Başında

Bölüm 2

PHP'de Uygula

saflaşına geç

İçin

Yeni kod ör

ve yöntem

Kid'sLayf

İlk sayısı ile küçük

bilisimcilerin

büyük ilgisini

çeken

Kid'sLayf

Yeni

sayısında da

Sinef

İnternette
Sohbet Edilen
Bilgi Elinden
Deneyim
Kullanılır

İnternette
Sohbet Edilen
Bilgi Elinden
Deneyim
Kullanılır

9 771302 565009

Yaysat No: 200007

AIRASTIRMA: XML

İNTERNET'İN KURALLARI YENİDEN YAZILIYOR!

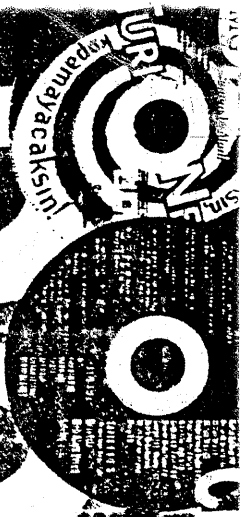
VE...

**İNCELEMELER, WEB TASARIMI, PHOTOSHOP TA BANNER HAZIRLAMAK,
ANIMATÖRLERİ BEKLEYEN TEHLİKELER, KUSURSUZ FIRTINA,
EN YENİ PUÇLARI, YENİ ÜRÜNLER, PC MARKET...**

ÜCRETSİZ

ÜCRETSİZ

PC DİJİTAL

CD-MAGAZİNE 348 TÜRKİNET CD

Yeni yazılmayacakları

YIL: 1, SAYI: 7
HABER BİLİŞİM 2000 ÖZEL DOSYA 7 KATEGORİDE TAVSİYE PROGRAMLA

[WWW.PEZLE.COM.TR](http://www.pezle.com.tr)

EKİM 2000 2.750.

BİLİŞİM OSKARLARI

DONANIM, YAZILIM
VE İNTERNET

KATEGORİLERİNDE